

CYDADOLYGIADAU YNG NGHYMRU

CRYNODEB O'R ARWEINIAD AR GYFER AELODAU ETHOLEDIG

**Gweithio gyda'n gilydd i wella gwasanaethau cymdeithasol
yng Nghymru**

CYNNWYS

RHAGAIR

CYFLWYNIAD

1 Y CYD-DESTUN

1.1	Gwella gwasanaethau cymdeithasol: materion allweddol a sialensiau	Tudalen 1
1.2	Swyddogaeth rheoleiddio, arolygu ac adolygu	Tudalen 6
1.3	Ymateb i newid	Tudalen 8

2 CYNNWYS AELODAU ETHOLEDIG

2.1	Pa ran sydd i'r aelodau etholedig ei chwarae?	Tudalen 10
2.2	Y dyfarniadau a wneir mewn cydadolygiadau	Tudalen 10
2.3	Rhai cwestiynau posibl	Tudalen 13
2.4	Cyfnodau allweddol pryd y bydd yr aelodau yn cael eu cynnwys	Tudalen 13

3 Y RHAGLEN CYDADOLYGIADAU

3.1	Beth yw cydadolygiad?	Tudalen 15
3.2	Dysgu o brofiad y cylch cyntaf	Tudalen 16
3.3	Datblygiadau pellach	Tudalen 17
3.4	Proses cydadolygiadau	Tudalen 18
3.5	Adnoddau ar gyfer yr adolygiad	Tudalen 23
3.6	Amseru'r adolygiad	Tudalen 23

Rhagair

Paratowyd y crynodeb hwn o'r arweiniad ar gyfer aelodau etholedig awdurdodau lleol. Dylai roi i chi y rhan fwyaf o'r wybodaeth y bydd ei hangen arnoch er mwyn:

- paratoi ar gyfer cydadolygiad;
- ymwneud â'r broses;
- cael budd o'r canlyniad terfynol.

Ceir gwybodaeth fanylach yn y ddogfen gyffredinol *Arweiniad i Gydadolygiadau yng Nghymru*, sy'n amlinellu'r sail resymegol wrth wraidd y rhaglen adolygu a strwythur y broses adolygu.

Ceir hefyd ddogfen yn dwyn y teitl *Llawlyfr Cydadolygiadau* sy'n eich tywys gam wrth gam drwy'r broses o gynnal cydadolygiad a'r gweithgareddau cysylltiedig. Mae'n cynnwys templedi, ffurflenni, protocolau, deunyddiau briffio, etc. Mae'r llawlyfr yn cael ei ddefnyddio'n arbennig ar gyfer deunyddiau sydd angen eu diweddarau'n fwy rheolaidd mewn ymateb i:

- sylwadau gan awdurdodau lleol, defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr ac eraill;
- datblygiadau ehangach ym maes gofal cymdeithasol a'r llywodraeth.

Ceir taflenni gwybodaeth am gydadolygiadau ar gyfer y cyhoedd (gan gynnwys defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr) a rhanddeiliaid eraill (gan gynnwys staff gwasanaethau cymdeithasol, asiantaethau sy'n bartneriaid, mudiadau gwirfoddol a darparwyr eraill ym maes gofal cymdeithasol).

Mae pob arweiniad ar gael mewn print bras neu ar ffurfiau eraill. Fe'u ceir ar y wefan ar gyfer cydadolygiadau a gwefannau Cynulliad Cenedlaethol Cymru a'r Swyddfa Archwilio Cymru.

Cyflwyniad

Mae gan awdurdodau lleol ran allweddol i'w chwarae o ran diogelu'r aelodau mwyaf agored i niwed yn y gymuned a helpu i ddiwallu eu hanghenion o safbwynt gofal cymdeithasol. Mae hyn yn cynnwys darparu gwasanaethau i blant a phobl ifanc, pobl hyn, pobl sydd â phroblem iechyd meddwl, pobl sydd ag anabledd dysgu a phobl sydd ag anabledd corfforol neu nam ar y synhwyrau. Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol hefyd yn sicrhau bod cymorth ar gael i'r rheini sy'n gofalu am eraill, gan gynnwys gofalwyr ifanc.

Mae Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGCC) a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn gweithio gyda'i gilydd i helpu gwella'r gwasanaethau cyhoeddus hanfodol hyn a thrwy hynny ansawdd bywyd y bobl hynny sy'n dibynnu ar wasanaethau cymdeithasol.

Mae'n amlwg o'r gwaith a wneir gan AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru mewn awdurdodau lleol bod awydd ymhlith aelodau etholedig i:

- gyflawni eu cyfrifoldebau er mwyn rhoi cyfeiriad i'r gwasanaethau cymdeithasol a chraffu arnynt;
- cyfrannu at y rhaglen ar gyfer gwella.

Mae'r rhaglen cydadolygiadau yng Nghymru yn un o'r cyfleoedd pwysicaf i ni oll ymuno â'n gilydd er mwyn cyflawni ein nodau cyffredin. Ar gyfer AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru, mae'n gyfrwng hollbwysig i sicrhau atebolrwydd cyhoeddus ac i helpu'r awdurdod lleol i sicrhau bod y grymoedd ar gyfer gwella wedi'u cydbwysu'n briodol. Gall aelodau etholedig ddisgwyl gweld nifer o fanteision yn deillio o gynnal cydadolygiad yn llwyddiannus ac yn gydweithredol.

1. Mae pob adolygiad yn cymharu amcanion polisi'r awdurdod yn erbyn yr hyn a gyflawnwyd yn ymarferol. Ystyrir hefyd y pwysau o'r tu allan a chyfraniad yr asiantaethau eraill. Bydd dadansoddi'r cysylltiadau hyn yn helpu'r aelodau i farnu a yw polisiâu allweddol yn gweithio.

2. Bwriedir i'r rhaglen cydadolygiadau gefnogi'r modd y caiff agenda'r awdurdod lleol ei hun ar gyfer gwella ei darparu ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol. Mae'r tîm yn gweithio'n agored gydag aelodau a swyddogion er mwyn nodi'r newidiadau hynny a fydd yn effeithio fwyaf ar ddimensiynau allweddol perfformiad megis gwella ystod ac ansawdd y gwasanaeth a ddarperir, sicrhau gwerth gorau, etc

3. Nid yw'r adolygiadau yn ymyrryd â phenderfyniadau lleol am flaenoriaethau gwasanaethau cymdeithasol ond maent yn ystyried yn llawn y safbwyntiau a'r sylwadau a wneir gan yr aelodau a pholisïau'r cyngor ehangach. Nid bwriad y broses cydadolygiadau yw ceisio dyblygu arolygiadau o wahanol rannau o'r gwasanaeth a ddarperir. Y bwriad yn hytrach yw cynnig trosolwg o'r corff yn ei gyfanrwydd a chanfod y cryfderau a'r meysydd i'w datblygu yn drawsbynciol.

Gall yr aelodau etholedig ddisgwyl:

- cymryd rhan drwy gydol yr adolygiad, gan adlewyrchu eu swyddogaeth hollbwysig fel gwneuthurwyr polisi a chynrychiolwyr etholedig y bobl leol;
- cyfeirio gwybodaeth lle bo cydlyniaeth rhwng bwriadau eu polisïau, rheoli adnoddau a'r canlyniadau o ran y defnyddwyr a'r trethdalwyr;
- tystiolaeth yn nodi i ba raddau y llwyddwyd i sicrhau gwerth am arian;
- crynodeb yn nodi i ba raddau y mae partneriaethau wedi'u meithrin, yn gorfforaethol a gydag asiantaethau eraill;
- cyflwyniad ac adroddiad yn amlinellu'r prif faterion ac yn eu gosod yng nghyd-destun y gwerthoedd a'r blaenoriaethau lleol yn unol â'r hyn a nodwyd gan yr aelodau;
- dyfarniadau clir ynglŷn â pherfformiad yr awdurdod mewn meysydd allweddol a sut y mae'n perfformio o'i gymharu ag eraill;
- cael gwybod sut y gall arferion da yn yr awdurdod gael eu cryfhau a lle gall gwelliannau gael eu hystyried;
- cyfle (wrth ymateb i gasgliadau'r adolygiad) i archwilio eu hagenda ar gyfer newid.

Richard Tebboth, Prif Arolygydd y Gwasanaethau Cymdeithasol

Jeremy Colman, Cyfarwyddwr Cyffredinol, Y Comisiwn Archwilio yng Nghymru

ADRAN 1 Y CYD-DESTUN

1.1 Gwella gwasanaethau cymdeithasol: materion allweddol a sialensiau

Fel aelodau etholedig, chi sydd â'r cyfrifoldeb pennaf am berfformiad gwasanaethau cymdeithasol yr awdurdod lleol ar gyfer eich ardal lleol chi. Mae gennych felly ran arbennig i'w chwarae wrth:

- gyflwyno agenda fawr y llywodraeth ar gyfer diwygio'r modd y darperir y gwasanaethau hyn;
- ymateb i ddisgwyliadau cynyddol y cyhoedd ynglyn â safonau uwch o ofal a chymorth, drwy sicrhau y darperir gwasanaethau sy'n ymateb yn well i anghenion a dymuniadau defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr;
- rhoi arweiniad gwleidyddol, cynorthwyo ac archwilio maes penodol o waith y cyngor lle bo risg cynhenid a chyfrifoldeb statudol sylweddol.

Gofynnir i chi ymgymryd â'r cyfrifoldebau hyn a wynebu'r sialensiau sydd ymhlyg o fewn cyd-destun sy'n cyflym newid. Ers cyflwyno Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol Awdurdodau Lleol 1970 (a roddodd i'r awdurdodau lleol y cyfrifoldeb am gynllunio gwasanaethau cymdeithasol a gwneud trefniadau i'w darparu), mae deddfwriaeth ychwanegol wedi dylanwadu'n drwm ar y modd y mae gofal cymdeithasol yn cael ei ddarparu.

Yn wreiddiol, roedd yr awdurdodau lleol yn darparu'r rhan fwyaf o'r gwasanaethau yn uniongyrchol. Roeddent yn gyfrifol am drefnu, rheoli a staffio canolfannau dydd, gwasanaethau gofal cartref, gwasanaethau preswyl a gwasanaethau eraill. Bellach, rhoddir pwyslais ar annog awdurdodau lleol i weithio mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill (megis y GIG) wrth gynllunio, trefnu a darparu gofal cymdeithasol yn eu hardal. Mae rhai gwasanaethau yn cael eu darparu o hyd gan ddarparwyr mewnol ond gwelir fwyfwy yr awdurdodau lleol yn prynu gwasanaethau megis gofal cartref a gofal preswyl gan nifer o ddarparwyr yn y sectorau gwirfoddol a phreifat.

Mae newidiadau yn digwydd ar bob lefel - nid yn unig yn y man lle caiff y gwasanaeth ei ddarparu ond hefyd o ran datblygu polisïau, arolygu a rheoleiddio a hefyd o fewn yr awdurdodau lleol eu hunain - hyn oll â'r nod clir o wella ansawdd profiad y bobl hynny y mae angen gwasanaethau cyhoeddus arnynt ac sydd yn eu defnyddio.

Mae sawl agwedd ar y pwysau yma i wella.

a) Yn sgil deddfwriaeth megis Deddf Plant 1989 a Deddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol a Gofal Cymunedol 1990 rhoddwyd dyletswyddau ac ymrwymïadau sylweddol ar awdurdodau lleol, yn arbennig o ran eu hannog i ymateb i anghenion defnyddwyr gwasanaethau.

b) Bu buddsoddi ar lefel nas gwelwyd o'r blaen ym maes gofal cymdeithasol a disgwylia llywodraeth ganol i'r buddsoddiad hwn arwain at ddiwygiadau a fydd yn sicrhau ansawdd y gwasanaeth a gwerth am arian. Mae trethdalwyr am wybod bod defnydd da yn cael ei wneud o'u harian. Yn yr hinsawdd wleidyddol ac economaidd sydd ohoni mae'n rhaid wrth gyfuniad o welliannau yn y gwasanaethau a gynigir ac arbedion effeithlonrwydd. Mae'n rhaid i unrhyw arian newydd a fuddsoddir yn y gwasanaethau cyhoeddus arwain at wir fanteision a gwell canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr. I'r rhan fwyaf o awdurdodau lleol, mae'r gofynion a'r pwysau ar gyllidebau'r gwasanaethau cymdeithasol yn arbennig o gyfnewidiol ac anodd eu rheoli. Rhoddir mwy o bwyslais ar gyllidebu ar sail blaenoriaethau, rheolaeth ariannol dda a dealltwriaeth o'r costau.

c) Mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru a Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi ceisio defnyddio'r pwerau a ddatganolwyd iddynt mewn modd a fydd yn sicrhau safonau uchel o ran y gofal cymdeithasol a ddarperir.

Yng nghyd-destun y newid yn y modd y mae Cymru yn cael ei llywodraethu, gwelir hefyd gyfeiriadau polisi newydd yn esblygu ar draws holl ystod y cyfrifoldebau a ddatganolwyd mewn meysydd megis adfywio cymunedol a

diogelwch cymunedol. Bydd y polisiâu hyn yn dylanwadu i raddau helaeth ar holl swyddogaethau awdurdodau lleol a'r modd y cânt eu cyflawni. Gwelir llawer o bwyslais yn cael ei roi ar y canlynol:

- partneriaeth â llywodraeth leol, busnesau a'r sector gwirfoddol;
- gwerthoedd craidd cydraddoldeb a chynaliadwyedd.

Yn nogfen bolisi allweddol y weinyddiaeth newydd, *Cymru: Gwlad Well*, mae'r Cynulliad yn amlinellu ei flaenoriaethau o gwmpas themâu cyfiawnder cymdeithasol, gwella iechyd a lledaenu ffyniant. Y rhain fydd y themâu allweddol ar gyfer y Cynulliad, y gwasanaethau cyhoeddus yn gyffredinol ac ar eich cyfer chi o ran stiwardiaeth y gwasanaethau cymdeithasol

d) Mae cryn dystiolaeth mai cymysg yw'r perfformiad ar draws Cymru wrth ddarparu gwasanaethau cymdeithasol. Caiff hyn ei adlewyrchu fel a ganlyn:

- canfyddiadau cynnar rhaglen AGCC ar werthuso perfformiad blynyddol ac agweddau eraill ar ei rhaglenni arolygu a datblygu (gan gynnwys y gwaith i'w wneud i ddilysu'r archwiliad o blant mewn angen mewn ymateb i argymhellion adroddiad Ymchwiliad Victoria Climbié ynglŷn ag arferion).
- y gwaith a wneir gan y Comisiwn Archwilio yng Nghymru, gan gynnwys ei swyddogaeth o gydgyssylltu yn unol â Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella;
- Adolygiad o Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru o dan ofal Derek Wanless.

Mae'r Cynulliad Cenedlaethol a Llywodraeth Cynulliad Cymru wedi ymrwmo i fynd i'r afael â'r problemau a nodwyd, yn rhannol drwy annog mwy o integreiddio ar draws y meysydd iechyd a gwasanaethau cymdeithasol a thrwy ddefnyddio safonau cenedlaethol. O dan y Ddeddf Safonau Gofal, mae Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi pennu safonau gofynnol cenedlaethol yn ymwneud â materion megis:

- dewis gwasanaeth
- cynllunio ar gyfer anghenion a dymuniadau unigol
- ansawdd bywyd
- ansawdd gofal a thriniaeth

- staffio
- rheoli
- pryderon, cwynion ac amddiffyn
- yr amgylchedd ffisegol.

Mae Arolygiaeth Safonau Gofal Cymru bellach yn rheoleiddio'r cyrff sy'n darparu gwasanaethau gofal cymdeithasol, gan gynnwys busnesau preifat a chyrff gwirfoddol.

e) Gosodwyd ar gyfer llywodraeth leol ei hun agenda heriol i foderneiddio a sicrhau bod y gwasanaethau y mae'n gyfrifol amdanynt yn cael eu rheoli'n effeithiol. Yn sylfaen i hyn y mae gofynion statudol Deddf Llywodraeth Leol 1999 a Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella. Ansawdd y gofal cymdeithasol a ddarperir yn lleol yw un o'r prif feincnodau y caiff perfformiad awdurdod lleol ei fesur yn ei erbyn. O ganlyniad i hynny, daeth gwella gwasanaethau lleol yn flaenoriaeth gorfforaethol allweddol.

f) Mae gwella'r broses o weithio mewn partneriaeth a chydweithio ar draws y sector cyhoeddus yn flaenoriaeth bolisi amlwg yng Nghymru. Mae gwasanaethau'n cael eu darparu fwyfwy drwy bartneriaethau sy'n cynnwys y sectorau preifat a gwirfoddol. Mae angen i bartneriaethau weithio'n well er mwyn gwneud gwahaniaeth i'r bobl. Mae trefniadau newydd yn dod i'r amlwg hefyd.

Er enghraifft mae cwmpas ardaloedd byrddau iechyd lleol ac awdurdodau lleol sy'n ffinio â'i gilydd yn gyfle da i hyrwyddo gwaith partneriaeth wrth gynllunio, comisiynu a darparu holl ystod y gwasanaethau gofal cymdeithasol. Mae pwysigrwydd annog asiantaethau i weithio gyda'i gilydd er mwyn datblygu gwasanaethau sy'n cynnig cymorth i deuluoedd o ansawdd da ac er mwyn amddiffyn plant yn nodwedd amlwg ar y newidiadau a gynigir ym maes gwasanaethau plant. Mae rhaglenni megis Cefnogi Pobl wedi annog partneriaethau sy'n cynnwys awdurdodau lleol a nifer o ddarparwyr gwasanaethau i gynnig mwy o gyfleoedd i ddefnyddwyr gwasanaethau fyw yn annibynnol. Yn yr un modd, mae angen i'r bobl hynny sydd ag anableddau

elwa ar y cyfleoedd cynyddol sydd i gael gwaith o ganlyniad i lwyddiant partneriaethau adfywio.

g) Yn rhan o'u hagenda hwy eu hunain ar gyfer gwella, mae awdurdodau lleol wrthi yn ceisio datblygu gwell dealltwriaeth o ba wasanaethau sy'n gweithio, y costau sydd ynghlwm, y ffordd orau o ddarparu neu gomisiynu'r gwasanaethau a sut y gallant gael eu darparu a'u rheoli'n effeithlon. Mae'n rhaid i lywodraeth leol nid yn unig ddarparu gwasanaethau o ansawdd a gweithredu agenda genedlaethol gyffredin, ond hefyd nodi a mynd i'r afael ag anghenion lleol penodol ac ymateb mewn ffyrdd arloesol. Mae sialensiau newydd ynghlwm wrth rôl awdurdodau lleol o gynnig arweiniad i'r gymuned o ran dyrannu adnoddau yn unol â blaenoriaethau, hyrwyddo cydraddoldeb a chynhwysiant cymdeithasol er lles y bobl hynny sy'n dibynnu ar wasanaethau cymdeithasol. Wrth gyflwyno'r strategaethau lleol hyn, mae yna anawsterau ynghlwm wrth ddelio â cheisiadau sy'n cystadlu yn erbyn ei gilydd a buddiannau sy'n groes i'w gilydd. Mae sefydlu trefniadau llywodraethu effeithiol a'r gallu i wneud y defnydd gorau o allu'r cyngor i reoli yn ffactorau hanfodol wrth reoli gofynion o'r fath.

h) Mae defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr, y cyrff sy'n cynrychioli eu buddiannau, y bobl hynny sy'n hyrwyddo eu hachos o fewn llywodraeth leol a thu hwnt wedi defnyddio dulliau newydd o gymryd rhan (megis y fframweithiau i gynllunio gwasanaethau) er mwyn pwyso am wasanaethau sy'n fwy hyblyg ac yn ymateb yn well i anghenion. Mae defnyddwyr gwasanaethau cyhoeddus yn llai parod i dderbyn gwahanol lefelau o safonau mewn ardaloedd tebyg ar sail cod post. Mae eu disgwyliadau yn cynyddu gyda grwpiau eiriolaeth yn cymryd arnynt rôl weithredol wrth hyrwyddo'r hawl i ofal o safon, dewis, hyblygrwydd a pharch.

Mae gofalwyr yn helpu rhai o'r bobl fwyaf agored i niwed a'r rhai sydd dan anfantais yn ein cymdeithas. Maent yn rhoi yn hael o'u hamser a'u hegni, yn gorfforol ac yn emosiynol, i gyflawni'r tasgau hyn. Wrth i ofalwyr ennill mwy o hawliau i gael asesiad o'u hanghenion, mae'r gwasanaethau cyhoeddus yn

dechrau ymateb i'r her o gynorthwyo gofalwyr a dod o hyd i ffyrdd o ddiwallu'r anghenion hynny.

Gwelir mwy o amrywiaeth yn ein cymunedau bellach ac mae angen i wasanaethau cyhoeddus ymateb yn well drwy ddarparu gwasanaethau sy'n sensitif o safbwynt diwylliannol. Rhoddir mwy o bwyslais ar sicrhau cyfle cyfartal o ran y gallu i fanteisio ar wasanaethau a'r angen i ddiwallu gofynion statudol mewn perthynas ag iaith, hil, oed, tueddfryd rhywiol, rhyw, anabledd a chrefydd.

1.2 Swyddogaeth rheoleiddio, arolygu ac adolygu

Cred y llywodraeth fod gan adolygiad allanol, yn annibynnol ar yr awdurdodau lleol, ran i'w chwarae o ran:

- rhoi sicrwydd i'r cyhoedd bod gwasanaethau cymdeithasol yn cael eu darparu mewn modd sy'n ddiogel ac yn briodol;
- cyfrannu at wella'r gwasanaethau hynny.

Yn unol â Deddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau) 2003, rhoddwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru y swyddogaeth gyffredinol o annog gwella'r gwasanaethau cymdeithasol a ddarperir gan awdurdodau lleol. Mae Adran 94 o'r Ddeddf yn caniatáu iddo gynnal adolygiadau ac ymchwiliadau i'r modd y mae awdurdodau lleol yng Nghymru yn cyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â'r gwasanaethau cymdeithasol. Arolygiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGCC) sy'n cyflawni'r dyletswyddau hyn ar ran y Cynulliad. Mae hefyd yn helpu Llywodraeth Cynulliad Cymru i lunio polisi a chyfrannu at ddatblygu arferion gorau mewn awdurdodau lleol. Drwy ymgynghori ag arolygiaethau ac asiantaethau gwella eraill, bydd AGCC yn cynnal gwerthusiad blynyddol o berfformiad pob awdurdod lleol unigol sy'n gyfrifol am wasanaethau cyhoeddus. Mae gan bob awdurdod lleol arolygydd cyswllt sy'n helpu i sicrhau bod AGCC yn gweithredu mewn dull integredig o fewn yr awdurdod hwnnw.

Mae'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn hyrwyddo gwneud y defnydd gorau o arian cyhoeddus drwy gomisiynu archwilyr a benodwyd i sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n briodol a hynny mewn modd sy'n cynnig gwerth am arian. Yn unol â Deddf Llywodraeth Leol 1999, mae gan y Comisiwn gyfrifoldebau pwysig o ran archwilio'r ddyletswydd a roddwyd i awdurdodau lleol a chyrff cyhoeddus eraill sicrhau gwelliannau parhaus. Mae'n helpu awdurdodau lleol i wella pa mor effeithiol yw eu trefniadau i reoli adnoddau, perfformiad a llywodraethu corfforaethol. Mae swyddogaeth allweddol i'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru o ran cydgysylltu'r fframwaith rheoleiddio a gyflwynwyd gan Raglen Cymru ar gyfer Gwella (gan gynnwys dadansoddiad o'r awdurdod cyfan, asesiad risg, cynlluniau gwella a rheoleiddio). Mae rheolwr perthynas yn cael ei benodi ar gyfer pob awdurdod lleol er mwyn helpu i sicrhau bod y rhaglen arolygiadau sy'n berthnasol i'r awdurdod hwnnw yn hylaw, wedi'i chydgysylltu'n dda ac yn gymesur â'r risg.

Dyma'r cyd-destun trefniadol a deddfwriaethol ar gyfer cydadolygiadau yng Nghymru. Comisiynwyd cylch cyntaf y cydadolygiadau yng Nghymru gan AGCC a'r Comisiwn Archwilio ac maent yn gweithio mewn partneriaeth i gyflwyno'r ail gylch.

Mae'r ddau gorff wedi ceisio sicrhau bod y fframwaith ar gyfer cydadolygiadau yn adlewyrchu'r arferion gorau a'r egwyddorion a bennwyd gan y llywodraeth y dylai arolygiadau o wasanaethau cyhoeddus:

- fynd i'r afael â dibenion gwella;
- canolbwyntio ar ganlyniadau;
- edrych ar faterion o bersbectif y defnyddwyr;
- bod yn gymesur â'r risg;
- annog rheolwyr i asesu eu hunain;
- defnyddio tystiolaeth ddiuedd, lle bo modd;
- datgelu'r meini prawf a ddefnyddiwyd wrth wneud penderfyniadau;
- bod yn agored am y prosesau sydd ynghlwm;
- ystyried gwerth am arian, gan gynnwys y corff arolygu ei hun;
- dysgu'n gyson o brofiad.

1.3. Ymateb i newid

Mae AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn bwriadu sicrhau bod cydadolygiadau, er eu bod yn cael eu cynnal ar wahân i'w gilydd, hefyd yn rhan annatod o'u rhaglen gyffredinol a'u gwaith o dan Raglen Cymru ar gyfer Gwella. Mae hynny wedi golygu ymgorffori datblygiadau newydd o ran arferion rheoleiddio ac arolygu:

- y gofynion yn unol â Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella bod awdurdodau lleol yn adolygu eu gwasanaethau yn rhan o'r dadansoddiad ar gyfer yr awdurdod cyfan a'r cynllun gwella;
- yn unol â'r un rhaglen, y broses o gynnal asesiad risg blynyddol a chytuno ar gynlluniau rheoleiddio;
- y system newydd lle bo AGCC yn gwerthuso perfformiad blynyddol awdurdodau lleol ym maes gwasanaethau cymdeithasol;
- y gwaith a wneir i wella arferion arolygu a rheoleiddio gan yr holl gyrff a gynrychiolir ar Fforwm Arolygiaeth Cymru (er mwyn cydgysylltu gweithgareddau, lleihau baich rheoleiddio lle bo modd a dyfeisio dulliau arolygu mwy effeithiol);
- y pwyslais (o dan y Rhaglen Cymru ar gyfer Gwella a rhaglenni eraill) ar ddefnyddio arolygiadau, archwiliadau ac adolygiadau i hyrwyddo gwelliannau;
- creu Arolygiaeth Safonau Gofal Cymru (gan alluogi cynnal mwy o waith rheoleiddio a chraffu annibynnol mewn perthynas â darpariaeth gofal cymdeithasol);
- creu arolygiaeth gofal iechyd ar gyfer Cymru;
- annog defnyddwyr gwasanaethau i gymryd mwy o ran yn y broses o gynllunio gwasanaethau a gwerthuso ansawdd gwasanaethau.

Mae'n hollbwysig bod cydadolygiadau yn cael eu gosod yn briodol o fewn y fframwaith hwn sy'n esblygu a'u bod yn ategu'r ffordd y mae awdurdodau lleol yn mynd i'r afael â'r agenda gwella drwy wella llywodraethu corfforaethol (swyddogaethau gweithredol a chraffu), rheoli perfformiad, asesu risg, cynllunio a phartneriaethau. Mae hyn yn cynnwys yr angen i fynd i'r afael yn fwy holistig â'r cysylltiadau rhwng gofal cymdeithasol a gofal iechyd.

Ni ddylai cydadolygiadau ddyblygu gwaith sydd eisoes yn cael ei wneud gan eraill. Dylent ddefnyddio'r gwaith hwn yn effeithiol er mwyn lleihau baich rheoleiddio ar awdurdodau lleol, gan ymgorffori'r wybodaeth a gynhyrchwyd o ganlyniad i weithgareddau arolygu neu reoleiddio eraill.

Yn allweddol, dylai cydadolygiadau gael eu cynllunio fel y bônt yn ychwanegu gwerth ac yn awdurdod unigryw, o ganlyniad i archwiliadau annibynnol a chynhwysfawr o wasanaethau cymdeithasol, er mwyn dilysu unwaith bob pum mlynedd y dyfarniadau sy'n deillio o brosesau eraill.

Cyfraniad arbennig cydadolygiadau yw eu bod yn dwyn ynghyd arbenigedd proffesiynol a rheolaethol AGCC a'r pwyslais a rydd y Comisiwn Archwilio yng Nghymru ar werth am arian a llywodraethu corfforaethol wrth wneud gwerthusiad cynhwysfawr o wasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol yn eu cyfanrwydd o safbwynt ansawdd, perfformiad a chost.

ADRAN 2 CYNNWYS AELODAU ETHOLEDIG

2.1. Pa ran sydd i'r aelodau etholedig ei chwarae?

Bydd yr aelodau etholedig am chwarae rhan yn y broses adolygu sy'n gymesur â'u cyfrifoldebau sylweddol ac amrywiol. Cafodd y broses adolygu ei chynllunio er mwyn adlewyrchu'r egwyddor hon ond hefyd y ffaith bod patrwm y trefniadau llywodraethu yn amrywio o'r naill awdurdod i'r llall. Gall y cyfansoddiad a'r diwylliant gwleidyddol ddylanwadu ar y modd a'r graddau y bydd gwahanol grwpiau yn cymryd rhan. Mae cydadolygiadau yn caniatáu digon o gwmpas i drafod y manylion hyn rhwng yr adolygydd arweiniol a'r awdurdod lleol.

Mae'r cydadolygiad yn gyfle arbennig i aelodau etholedig gyfrannu at werthusiad cynhwysfawr o'r gwasanaethau cymdeithasol yn eu hawdurdod. Mae'n eang o ran ei gwmpas a'i raddfa, fel y dengys natur dyfarniadau'r tîm cydadolygu.

2.2. Y dyfarniadau a wneir mewn cydadolygiadau

Mae'r farn gyffredinol yn golygu dod i gasgliadau ynghylch dau ddimensiwn allweddol o'r perfformiad:

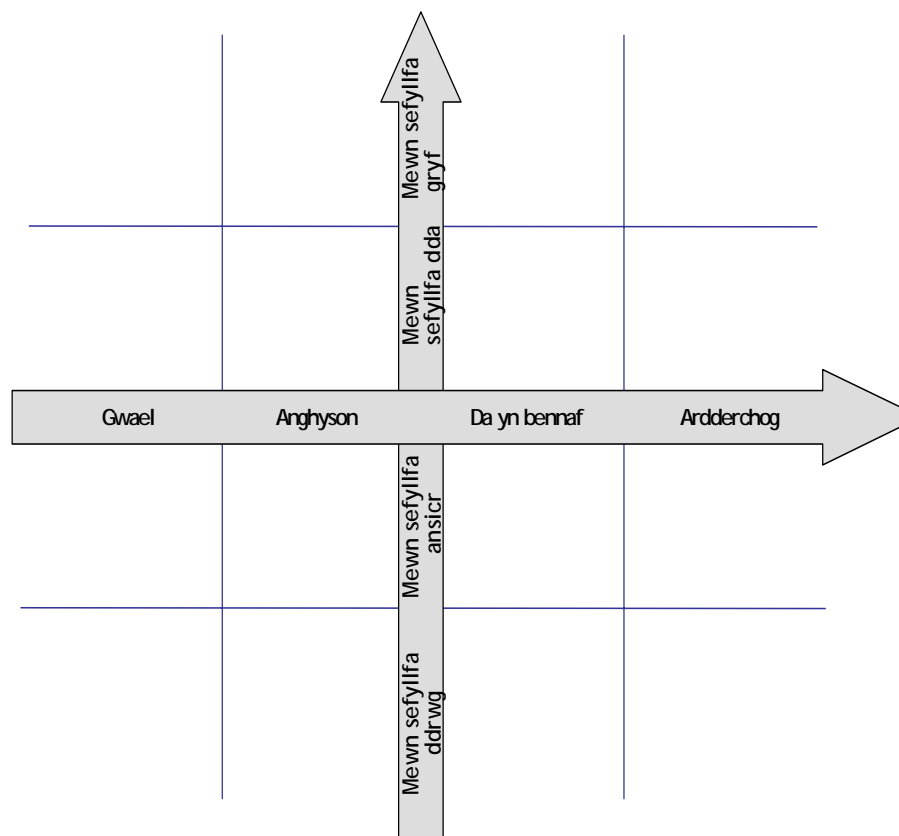
- *Pa mor dda yw'r gwasanaethau?*
- *I ba raddau y mae'r awdurdod mewn sefyllfa i gynnal a gwella'i wasanaethau?*

Mae'r naill ddimensiwn a'r llall yn cael eu mesur ar sail pedwar pwynt.

<i>Pa mor dda yw'r gwasanaethau?</i>	<i>I ba raddau y mae'r awdurdod mewn sefyllfa i gynnal a gwella'i wasanaethau?</i>
Gwael	Mewn sefyllfa ddrwg
Anghyson	Mewn sefyllfa ansicr
Da yn bennaf	Mewn sefyllfa resymol
Wedi'i sefydlu ac yn effeithiol	Mewn sefyllfa dda

Mae'r farn yn cael ei mynegi drwy ddangos sefyllfa'r awdurdod ar fatrics perfformiad.

Ffigur 1 Matrics Perfformiad y Cydadolygiad

Mae'r matrics yn cyflwyno'r casgliadau cyffredinol hyn yn gyson ac yn glir. Mae'n gyfle i bobl gymharu eu cyngor gydag eraill ac mae'n cyfrannu at atebolrwydd gwleidyddol.

Mae pob dimeniswn yn cynnwys saith maes.

Pa mor dda yw'r gwasanaethau?

Cael gafael ar wasanaethau
Asesu
Rheoli ac adolygu gofal
Ystod y gwasanaethau a ddarperir
Ansawdd y gwasanaethau a ddarperir
Trefniadau i amddiffyn pobl sy'n agored i niwed
Llwyddiant o ran hybu annibyniaeth a chynhwysiant cymdeithasol

I ba raddau y mae'r awdurdod mewn sefyllfa i gynnal a gwella'i berfformiad?

Gweithlu
Rheoli perfformiad
Cynllunio a phartneriaethau
Comisiynu a chontractio
Adnoddau
Arweiniad a diwylliant
Rhoi cymorth a chraffu o safbwynt corfforaethol a gwleidyddol

Mae'r meysydd hyn yn cael eu hadlewyrchu ar bob cam o'r adolygiad ac maent yn strwythur cyffredin ar gyfer casglu tystiolaeth, ffurfio barn ac ysgrifennu adroddiadau. Mae dogfen yn y Llawlyfr Cydadolygiadau (Adran 1.8) sy'n pennu, ar gyfer pob un o'r 14 maes:

- diffiniad o'r hyn sy'n cael ei fesur;
- meysydd posibl i'w harchwilio;
- cysyniadau allweddol;
- y sail ar gyfer ffurfio barn.

Y ddogfen hon yw'r sail ar gyfer y ddialog rhwng yr aelodau a'r tîm cydadolygu, a fydd, efallai, yn arwain at rai cwestiynau posibl.

2.3. Rhai cwestiynau posibl

Bydd y tîm cydadolygu yn ceisio sefydlu gyda'r aelodau etholedig i ba raddau y maent wedi, gyda chyingor y swyddogion:

- ystyried anghenion y trigolion ac wedi penderfynu ar y blaenoriaethau y dylai eu gwasanaethau eu dilyn;
- pennu'r polisïau cyffredinol ar gyfer gwasanaethau cymdeithasol a chynnig arweiniad ar gyfer y broses o weithredu'r polisïau hynny;
- gwneud y penderfyniadau ynglŷn â sut i ddyrannu adnoddau a sicrhau bod yr adnoddau a'r polisïau yn gyson;
- ystyried eu nodau cyffredinol yn gorfforaethol yn ogystal â chyfraniad gwasanaethau cyhoeddus eraill, er enghraifft addysg a thai, at eu polisïau mewn perthynas â gwasanaethau cymdeithasol;
- gweithredu fel rhieni corfforaethol plant sy'n derbyn gofal gan yr awdurdod ac ymgymryd â'u cyfrifoldebau cyffredinol mewn perthynas â rhai oedolion;
- sicrhau bod eu polisïau yn effeithol a bod y defnydd gorau yn cael ei wneud o adnoddau.

Mae cysylltiad agos rhwng yr aelodau a phob adolygiad gan fod yr adroddiad ac ymateb eu hawdurdod yn cael eu cyhoeddi.

2.4. Cyfnodau allweddol pryd y bydd yr aelodau yn cael eu cynnwys

1. Ar ddechrau'r adolygiad, gofynnir i'r awdurdod ddiweddarau'r hunanasesiad a wnaeth yn rhan o werthusiad blynyddol AGCC o'r perfformiad a chyflwyno tystiolaeth ategol. Wrth gynhyrchu'r wybodaeth hon ymlaen llaw, bydd y swyddogion yn tynnu ar benderfyniadau polisi a chynlluniau'r aelodau. Bydd yr adolygwyr yn cyfarfod yr aelodau er mwyn trafod y testunau hyn yn ystod y gwaith maes manwl.

2. Bydd yr adolygwyr yn rhannu eu canfyddiadau cychwynnol gyda'r awdurdod a rhoddir cyfle i'r aelodau wneud sylwadau ar yr adeg hon.

3. Trafodir y casgliadau terfynol gyda'r aelodau a rhoddir i'r aelodau gyfle i wneud sylwadau ar yr adeg hon. Tra bo'r adroddiad yn cynrychioli barn annibynnol y tîm

adolygu, hoffai'r adolygwyr glywed barn yr aelodau a bod yn adeiladol wrth drefnu ymateb yr awdurdod.

4. Disgwylir y caiff yr adroddiad terfynol, ynghyd ag ymateb yr awdurdod lleol, ei gyflwyno mewn cyfarfod ar gyfer yr aelodau etholedig sy'n agored i'r cyhoedd. Mae'n debyg y bydd goblygiadau i'r adroddiad o ran polisi a rheoli adnoddau'n strategol yn ogystal ag o ran monitro a chraffu ar berfformiad. Disgwylir, felly, y bydd angen i'r aelodau etholedig sydd â rhan i'w chwarae yn y swyddogaethau gweithredol a chraffu ystyried adroddiad y cydadolygiad, cynllun gweithredu'r awdurdod a sut i roi canfyddiadau'r adroddiad ar waith.

5. Bydd yr awdurdod lleol yn paratoi cynllun gweithredu ac mae fframwaith monitro yn cael ei baratoi hefyd lle bydd yr awdurdod lleol, AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn cydweithio i sicrhau canlyniadau cadarnhaol ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr. Lle bo modd, bydd unrhyw ymarferiad i ddilyn yn cael ei gynnal cyn i AGCC wneud eu gwerthusiad blynyddol o berfformiad a bydd y gwaith yn rhan o'r cynllun rheoleiddio blynyddol. Yn ystod y cyfnod dilynol hwn gan AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru, bydd gan yr aelodau swyddogaeth allweddol o ran:

- cymeradwyo'r cynllun gweithredu;
- helpu i sicrhau y caiff ei ddarparu (drwy gymryd cyfrifoldeb ar y cyd, arweiniad, swyddogaeth y portffolio a gwaith craffu effeithiol).

6. Bydd dyfarniad arbennig o wael yn y naill brif ddimensiwn neu'r llall a ddefnyddir i farnu perfformiad mewn cydadolygiadau yn arwain at ystyried:

- a oes lle i fod â phryderon difrifol
ac, felly,
- yr angen i roi ar waith brotocol y cytunwyd arno ar gyfer ymyrryd.

ADRAN 3 Y RHAGLEN CYDADOLYGIAD

3.1. Beth yw cydadolygiad?

Cyddolygiad yw archwiliad a gynhelir o holl swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol awdurdod lleol. Fe'i cynhelir bob pum mlynedd. Pwrpas y rhaglen cydadolygiadau yw:

- asesu'n wrthrychol, ar sail tystiolaeth, pa mor dda y mae'r bobl yn cael eu gwasanaethu gan eu hawdurdod gwasanaethau cymdeithasol;
- cyfrannu'n adeiladol at wella ymhellach y gwasanaethau a ddarperir;
- helpu i ddiogelu buddiannau defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr;
- sicrhau gwell gwerth am arian wrth ddarparu gwasanaethau cymdeithasol.

Ar ôl dadansoddi amrywiaeth mawr o ddeunydd am yr awdurdod lleol a'r gwasanaethau a ddarpara, bydd y tîm a fydd yn cynnal yr adolygiad yn treulio hyd at fis yn yr ardal yn gwneud ymchwiliadau pellach.

Defnyddir nifer o wahanol ddulliau i farnu pa mor dda y mae pobl yn cael eu gwasanaethu gan y gwasanaethau cymdeithasol a pha mor dda y mae'r awdurdod lleol wedi'i drefnu ei hun i gynnal a gwella gwasanaethau. Er enghraifft:

- cyfweiliadau gyda defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr;
- cyfweiliadau gyda phobl sy'n gyfrifol am drefnu neu ddarparu gwasanaethau
- arolygon ar ffurf holiadur ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau, gofalwyr a staff gwasanaethau cymdeithasol;
- dadansoddi ffeiliau achos;
- cyfarfodydd gyda chynrychiolwyr nifer o wahanol gyrff a grwpiau;
- ymweliadau â safleoedd lle darperir gwasanaethau cymdeithasol.

Ar ddiwedd pob adolygiad, cyhoeddir adroddiad sy'n amlinellu'r casgliadau cyffredinol ynghylch pa mor dda y mae'r bobl leol yn cael eu gwasanaethu ac i ba raddau y mae'r awdurdod mewn sefyllfa i gynnal a gwella ei berfformiad.

Mae'r adroddiad yn amlinellu'r dystiolaeth allweddol a gasglwyd yn ystod yr adolygiad ac yn nodi cryfderau ac arferion da yn ogystal â meysydd i'w datblygu. Bydd yn cynnig trosolwg o'r gwasanaethau cymdeithasol fel corff yn hytrach na gwneud gwerthusiad manwl o bob agwedd ar y gwaith. Bydd yr adolygiad a'r adroddiad yn nodi materion allweddol ac yn cynnal archwiliadau manwl neu'n gwneud sylwadau manwl yn eu cylch.

Mewn ymateb i'r adroddiad, bydd yr awdurdod lleol yn cynhyrchu cynllun gweithredu yn amlinellu sut y bydd yn cyflwyno'r newidiadau sydd eu hangen. Rhaid i AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru gytuno ar gynnwys y cynllun gweithredu hwn. Mae yna raglen y cytunwyd arni er mwyn monitro sut y caiff y cynllun ei roi ar waith.

Mae cydadolygiadau yn dechrau drwy edrych ar brofiad y bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau. Bydd yr adolygwyr yn ystyried hyn ochr yn ochr â'r arferion rheoli yn yr awdurdodau lleol sy'n darparu'r gwasanaethau hynny, gan asesu a ydynt yn cynnig gwerth am arian.

Cynhaliwyd cydadolygiad ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru yn ystod y cylch cyntaf (1998-2003). Defnyddir yr un drefn at ei gilydd wrth eu hadolygu yn ystod yr ail gylch sy'n dechrau yn 2004.

3.2. Dysgu o brofiad y cylch cyntaf

Gwnaeth cylch cyntaf yr adolygiadau gyfraniad pwysig at wella perfformiad y gwasanaethau cymdeithasol yng Nghymru. Bu'n llwyddiannus iawn yn helpu cynghorau i nodi cryfderau a meysydd i'w datblygu. Roedd sylfaen gadarn i'r fethodoleg a ddefnyddiwyd. Pwysleisiai'r angen i gasglu gwybodaeth a oedd yn drylwyr ac yn ddigonol fel sylfaen i wneud penderfyniadau am berfformiad a'r gallu i wella. Rhoddwyd cryn hygredded i ganfyddiadau'r cydadolygiadau,

yn rhannol am y tybiwyd eu bod yn gynhwysfawr ac yn annibynnol. Mae llawer o bwys yn cael ei roi ar gydadolygiadau bellach ac maent yn gryn her i'r cyrff dan sylw. Maent hefyd yn rhoi cryn bwysau ar y cyrff hynny i newid. Mae awdurdodau fel rheol yn cydnabod y modd y mae cydadolygiadau wedi ysgogi newid, gan eu helpu i ddyfeisio a chyflwyno rhaglenni ar gyfer gwella.

Am y rhesymau hyn, bydd llawer yn gyffredin rhwng cylch cyntaf y rhaglen cydadolygiadau a'r ail. Fodd bynnag, hyd yn oed yn ystod y cylch cyntaf, gwelwyd cydadolygiadau yn esblygu wrth i'r tîm ymateb i newidiadau yng nghyd-destun cyffredinol y gwasanaethau cymdeithasol ac i ddatblygiadau yn y broses gwerthuso. O ganlyniad i'r fframwaith trefniadol newydd ar gyfer cynnal cydadolygiadau bu modd defnyddio'r elfennau gorau o'r drefn flaenorol gan sicrhau, ar yr un pryd, bod addasiadau pellach yn cael eu gwneud er mwyn sicrhau:

- bod barn a phrofiadau defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr yn cael eu cynrychioli cystal ag y bo modd;
- bod y cydbwysedd gorau posibl yn cael ei daro rhwng yr angen am elfen gynhwysfawr ac unffurf ym mhob adolygiad a'r angen am hyblygrwydd wrth benderfynu pa feysydd penodol y mae angen craffu arnynt yn fanylach (er mwyn lleihau'r baich ar yr awdurdod lleol);
- cysondeb wrth gynnal pob adolygiad.

3.3. Datblygiadau pellach

Mae'r fframwaith cyffredinol, y broses a'r dulliau o gynnal cydadolygiadau wedi'u hamlinellu yn yr arweiniad. Bwriedir cynnig sylfaen gadarn ar gyfer ail gylch y cydadolygiadau i'w cynnal yng Nghymru. Bydd y broses a'r dulliau gweithredu yn sicr o esblygu fodd bynnag yn unol â phrofiad ac arferion.

Bydd nifer o ffactorau yn ysgogiad i'r newidiadau, gan gynnwys:

- adborth oddi wrth awdurdodau lleol, defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr, y bwrdd cyngori ac eraill;
- datblygiadau ehangach ym maes gofal iechyd ac o ran y llywodraeth;

- y disgwyliadau o ran cael trefniadau mwy hyblyg wrth gynllunio, comisiynu a darparu gwasanaethau ym meysydd gofal cymdeithasol, iechyd ac addysg;
- mwy o integreiddio gydag arolygiaethau, asiantaethau gwella perfformiad a rheoleiddwyr eraill;
- gwaith yn AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru i wella'r prosesau adolygu;
- creu gwell fframweithiau o ran rheoli perfformiad, gan gynnwys dangosyddion perfformiad mwy trylwyr;
- cyfleoedd newydd yn sgil creu Swyddfa Archwilio Cymru yn 2005.

Caiff rhanddeiliaid wybod am y newidiadau hyn pan fydd yr arweiniad i gydadolygiadau a'r llawlyfr yn cael eu hadolygu o bryd i'w gilydd.

3.4. Proses cydadolygiadau

Mae tri chyfnod i'r broses.

CAM 1 - YR ADOLYGIAD EANG

Gwerthusiad eang a chynhwysfawr yw cam cyntaf y cydadolygiad. Bydd yr adolygwyr yn canolbwyntio ar gasglu gwybodaeth o wahanol ffynonellau a defnyddio ystod eang o ddulliau (dadansoddi gwybodaeth am berfformiad, arolygon, dadansoddi ffeiliau, cyfweld grwpiau o randdeiliaid). Caiff hyn ei ddilyn gan yr asesiad interim lle bydd y wybodaeth o'r rhan gyntaf yn cael ei dadansoddi. Mae'r tîm adolygu yn pennu pa wybodaeth ddibynadwy sydd eisoes wedi dod i law, yn gwneud asesiad dros dro o'r cryfderau a'r gwendidau ac yn penderfynu ar y meysydd i ganolbwyntio arnynt yng Ngham 2, sef y gwaith maes.

Cerrig milltir:

- Hysbysu
- Cyfarfod cynllunio'r adolygiad

- Cyfarfod rhagarweiniol gyda'r gwasanaethau cymdeithasol a'r tîm rheoli corfforaethol
- Arolygon
- Gwaith maes yr adolygiad eang
- Asesiad interim

CAM 2 – YR ADOLYGIAD MANWL

Yng Ngham 2 yr ymgymerir â phrif raglen y gwaith maes gan archwilio'n fwy manwl feysydd a materion penodol. Unwaith eto, defnyddir ystod o dulliau (fel astudiaethau achos, cyfweiliadau a chyfarfodydd, ymarferion gwerth am arian). Mae rhai o'r dulliau hyn yn rhai safonol ond gellir addasu rhai o'r lleill er mwyn medru archwilio'r meysydd a ddewiswyd yn fwy manwl. Daw'r cam hwn i ben pan fydd y tîm cydadolygu yn cyflwyno'r canfyddiadau allweddol cychwynnol i'r awdurdod lleol.

Cerrig milltir:

- Cyfarfodydd rhagarweiniol
- Gwaith maes (astudiaethau achos, defnyddwyr gwasanaethau/gofalwyr a darparwyr gwasanaethau)
- Gwaith maes (timau asesu/rheoli gofal)
- Gwaith maes (rheolwyr a phartneriaid)
- Cyfarfodydd adborth

CAM 3 - ÔL-WEITHREDU

Mae cam nesaf y cydadolygiad yn canolbwyntio ar atebolrwydd cyhoeddus, cyflawni gwelliannau a monitro'r hyn a wnaed mewn ymateb i'r adolygiad. Mae'n golygu cyflwyno'r adroddiad i'r aelodau etholedig mewn cyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd. Bydd yr awdurdod lleol yn paratoi cynllun gweithredu ac mae fframwaith monitro yn cael ei baratoi hefyd lle bydd yr awdurdod lleol,

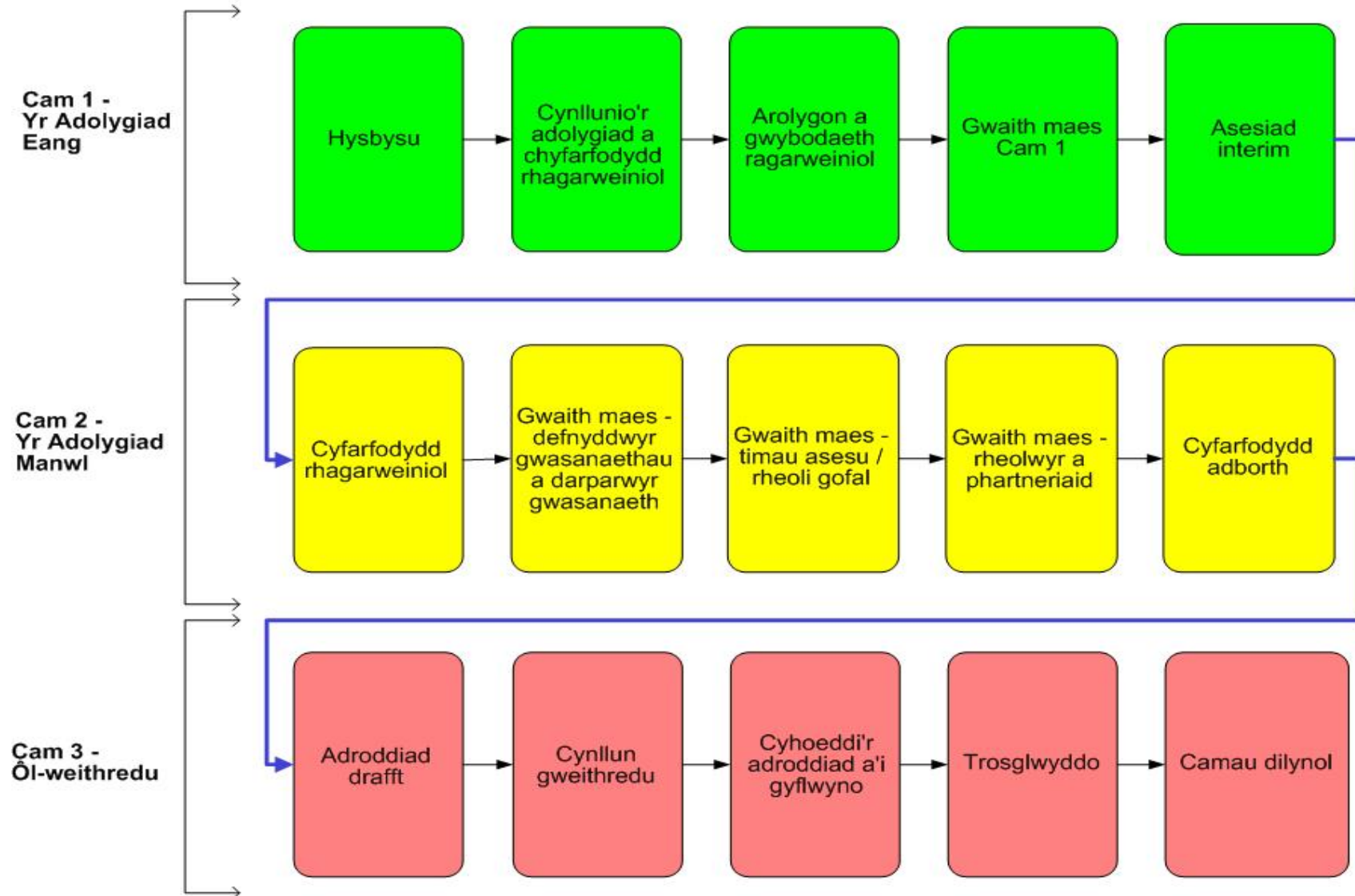
AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn cydweithio i sicrhau canlyniadau cadarnhaol ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau a gofalwyr.

Cerrig milltir:

- Adroddiad drafft
- Cynllun gweithredu
- Cyhoeddi'r adroddiad a'i gyflwyno
- Trosglwyddo
- Gweithgareddau dilynol
- Cymeradwyo

DIAGRAM 1 amlinellir yma y tri cham a'r cerrig milltir allweddol sy'n gysylltiedig â hwy.

Cerrig Milltir

3.5. Adnoddau ar gyfer yr adolygiad

Disgwylir i'r cyfnod rhwng y cyfarfod sefydlu gyda'r awdurdod lleol hyd at gyflwyno adroddiad drafft gymryd 6 mis a defnyddio 150 o ddiwrnodau adolygu. Bob blwyddyn, bydd AGCC yn cyhoeddi gwybodaeth am gost gyfartalog pob adolygiad.

Cyfraniad yr awdurdod lleol yw'r amser a'r ymdrech sydd eu hangen gan aelodau etholedig a'r staff o ran cyfrannu at yr adolygiad a chael budd ohono. Mae AGCC a'r Comisiwn Archwilio yng Nghymru yn cydnabod holl ymdrechion yr awdurdodau i baratoi ar gyfer adolygiadau a chynorthwyo aelodau'r tîm adolygu. Maent wedi gwneud newidiadau mawr i'r fethodoleg a ddefnyddiwyd ar gyfer adolygiadau er mwyn ysgafnhau'r baich hwn, lle bynnag y bo modd. Er enghraifft, ni fydd angen i awdurdodau lleol baratoi datganiadau hirfaith o'r sefyllfa bresennol cyn i'r adolygiad ddechrau ac mae'r amser sy'n cael ei dreulio ar y safle gan y tîm wedi'i ostwng o chwe wythnos i bedair wythnos.

3.6. Amseru'r adolygiad

Yn 2004, bydd awdurdodau lleol yn cael eu hadolygu yn yr un drefn gyffredinol â'r cylch cyntaf.

<u>Grŵp 1</u>	Powys Tor-faen Sir Gaerfyrddin Rhondda Cynon Taf
<u>Grŵp 2</u>	Ynys Môn Bro Morgannwg Ceredigion Merthyr Tudful
<u>Grŵp 3</u>	Gwynedd

	Castell-nedd Port Talbot Casnewydd Caerffili
<u>Grŵp 4</u>	Caerdydd Conwy Sir Benfro Blaenau Gwent
<u>Grŵp 5</u>	Pen-y-bont ar Ogwr Sir Ddinbych Sir y Fflint Sir Fynwy
<u>Grŵp 6</u>	Wrecsam Abertawe

Ceir gwybodaeth fanylach am amser yr adolygiadau yn y Cynllun Rheoleiddio blynyddol ar gyfer yr awdurdod lleol. Caiff hwn ei ddefnyddio i sicrhau bod gwaith yr holl arolygiaethau statudol ac asiantaethau gwerthuso perfformiad yn cael ei gyd-drefnu a'i reoli'n briodol.

Mae rhaglen waith gyffredinol AGCC yn sicrhau bod digon o fwlch rhwng y cydadolygiadau ac adolygiadau eraill o'r gwasanaethau. Fel rheol mae pedwar mis rhwng yr adeg pan fydd yr awdurdod lleol yn cael ei hysbysu'n swyddogol bod y cydadolygiad wedi dechrau a dechrau'r rhaglen gwaith maes. Gall hyn amrywio i gwmpasu pethau fel prif gyfnodau gwyliau a nifer yr adolygwyr neu'r staff allweddol sydd ar gael yn yr awdurdod lleol.6